

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Teologická fakulta

Katedra pedagogiky

Bakalářská práce

**POŽADOVANÉ A VÝSTUPNÍ KOMPETENCE
PEDAGOGA VOLNÉHO ČASU JAKO ABSOLVENTA
TEOLOGICKÉ FAKULTY JIHOČESKÉ UNIVERZITY**

Vedoucí práce: *Mgr. Richard Macků*
Autor práce: *Irena Odleváková, DiS.*
Studijní obor: *Pedagogika volného času*
Ročník: *IV.*

2013

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že, v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce.

Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

8. dubna 2013

.....

Irena Odleváková

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Richardovi Macků, za projevenou trpělivost, za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

OBSAH

Úvod	6
Teoretická část	8
1. Základní pojmy	9
1.1. Výchova	9
1.1.1. Výchova ve volném čase	9
1.1.2. Výchova volným časem	9
1.1.3. Výchova k volnému času	10
1.1.4. Výchova mimo vyučování	10
1.1.5. Výchova formální, informální, neformální	10
1.2. Volný čas	11
1.3. Kompetence	11
2. Pedagogika volného času	13
2.1. Obecná charakteristika	13
2.2. Významní představitelé	13
2.3. Cíle pedagogiky volného času	14
2.4. Význam Pedagogiky volného času	14
3. Pedagog volného času	16
3.1. Pedagogický pracovník	16
3.2. Kompetence pedagoga volného času	16
3.3. Osobnost pedagoga	17
3.3.1. Znaky osobnosti	17
3.4. Profesionální příprava	18
4. Studium Pedagogiky volného času na VŠ	19
4.2. Studium Pedagogiky volného času v ČR	19
4.2.1. Klíče pro život	20
4.3. Profil absolventa jako pedagoga	21
5. Charakteristické pojetí Pedagogiky volného času na Teologické fakultě Jihočeské univerzity	22
5.1. Studijní programy a plány	22
5.2. Studium Pedagogiky volného času na TF	23

5.3.	Specifika oboru PVČ na TF	23
5.4.	Modrá Brožura	24
5.5.	Zastoupení vzdělávacích oblastí ve studijních plánech	25
5.6.	Uplatnění absolventa TF	26
Praktická část		28
6. Získané kompetence		29
6.1.	Způsobilosti, které jsou uvedeny v sylabech předmětů oboru PVČ	29
6.1.1.	Seznam dovedností	29
6.2.	Způsobilosti, které se v pedagogické praxi vyžadují	31
6.3.	Výsledné kategorie	34
6.3.1.	Způsobilosti získané studiem oboru PVČ a využité v praxi.	35
6.3.2.	Způsobilosti získané studiem oboru PVČ, které obohacují studentovo znalosti a další pedagogickou praxi	36
6.3.3.	Způsobilosti, které jsou na letním dětském táboře vyžadovány, a student je studiem nezískal	37
Závěr		40
Seznam použitých zdrojů		42
Seznam zkratk		45
Seznam příloh		46
	Příloha I	47
	Příloha II	48
	Příloha III	49
	Příloha IV	50
Abstrakt		52
Abstract		53

ÚVOD

„Teorie zůstane pouhou teorií, pokud nepřikročíme k činu.“

Jan Ámos Komenský

Každá škola předkládá teorie, jak a co jednou v životě máme či můžeme dělat, ale je jen málo škol, které nás učí, že život žijeme již teď, a že nezačíná až v té chvíli, kdy vyjdeme ze školy. Teorie je důležitá věc, ovšem bez praxe bychom ji nemohli ověřovat. Cílem práce, kterou máte právě před sebou, je zjistit, jakými kompetencemi pedagog volného času bude disponovat po absolvování oboru Pedagogika volného času na Teologické Fakultě JU, do jaké míry získané kompetence využije ve své pedagogické praxi a zdali jsou to opravdu ty kompetence, které jsou praxí vyžadovány.

Text práce je členěn do dvou částí, teoretické a praktické. Teoretická část je rozdělena do pěti kapitol, praktická část obsahuje kapitolu šestou, poslední, která se zabývá již konkrétními kompetencemi.

V první kapitole jsou vymezeny základní pojmy, které seznamují čtenáře s významem slov výchova, kompetence a co je to volný čas.

Druhá kapitola je věnována Pedagogice volného času. Ukazuje, co se pod pojmem pedagogika volného času skrývá, co znamená. Seznámí nás s nejnámějšími českými představiteli, kteří se pedagogikou volného času zabývali, a jak na ni nahlíželi. Ve stručnosti popisuje základní cíle, jež si pedagogika volného času klade, a představuje jaký je její význam.

Pedagogika by se neobešla bez dobrého pedagoga, proto je třetí kapitola práce věnována právě jemu. Jaký by měl být, jaké by měl mít kompetence, jaká by to měla být osobnost. Je obecně známo, že na pedagogy jsou kladeny velké nároky. Jak se pozná, je-li pedagog vskutku dobrým pedagogem? Záleží to pouze na jeho osobnosti nebo i na jeho profesní přípravě?

Profesní příprava je nedílnou součástí pedagogické profese, proto jsou ve čtvrté kapitole uvedeny možnosti studia pedagogiky volného času v České Republice. Kde všude lze pedagogiku volného času studovat a co znamená, studovat tento obor na vysoké škole.

Pátá kapitola je zaměřena na konkrétní přístup TF JU k oboru pedagogika volného času, který na této fakultě studuji. Jaké nám předává odborné znalosti, které máme použít v pedagogické praxi, jak na studium pohlíží a v čem je obor pedagogika volného

času na TF oproti jiným fakultám výjimečný a na jaké předměty je kladen největší důraz.

Poslední kapitola je umístěna v praktické části této práce a je zaměřena již na získané kompetence. Jsou zde uvedeny kompetence, kterými student disponuje a zároveň, které jsou vyžadovány v pedagogické praxi. Závěrečným výstupem je seznam, kde jsou uvedeny všechny kompetence, které jsou v praxi vyžadovány a zároveň, které korespondují se studiem na škole. Současně je zde naznačen postup, jak jsem informace zjišťovala a jak jsem postupovala při jejich porovnávání. Poslední část kapitoly ukazuje, jaké způsobilosti, jež jsme studiem získali, v pedagogické praxi používáme, a kterým se v budoucnu můžeme věnovat.

TEORETICKÁ ČÁST

1. Základní pojmy

1.1. Výchova

Výchova je pojem, který se v pedagogické terminologii často používá, avšak její definice se liší mírou obecnosti a rozdílným chápáním jejího vztahu ke vzdělání. Často se můžeme setkat s tím, že se pojem výchova vyskytuje ve spojení s dalšími pojmy, jako je např. výchova ve volném čase, výchova volným časem, výchova k volnému času, výchova mimotřídní, mimoškolní, mimovyučovací, formální, neformální a informální.

Výchovu v pedagogickém pojetí můžeme často rozlišovat v tzv. širším a užším slova smyslu. V širším slova smyslu je chápána jako záměrné, cílevědomé a dlouhodobé ovlivňování podmínek, umožňujících rozvoj jedince v souladu s jeho zájmy a potřebami.¹ V tomto znění však výchova v sobě zahrnuje výchovu v užším slova smyslu a vzdělávání. Výchovou v užším smyslu se míní proces, který směřuje k rozvoji jednotlivých postojů, potřeb a zájmů jedince, kdy výsledkem je změna chování.²

S výchovou se často pojí pojem vzdělávání, kdy se jím označuje proces směřující k rozvoji jednotlivých vědomostí, dovedností, návyků a schopností jehož výsledkem je vzdělání.³

1.1.1. Výchova ve volném čase

Výchova ve volném čase, jako nejširší pojem, vymezuje specifické podmínky a časový prostor jejího působení. Je součástí výchovného působení v části lidského života, o které může člověk svobodně rozhodovat, kde hraje roli zájmovost a spoluúčast a kde se volnočasové aktivity uskutečňují.⁴

1.1.2. Výchova volným časem

Výchova volným časem charakterizuje způsoby, kterými se realizují výchovné možnosti časového prostoru, tedy zasahují do prostředí života a výchovy jedince. Jedinec sám

---

¹ Srov. PRŮCHA, J. *Přehled pedagogiky: Úvod do studia oboru*, s. 17.

² Srov. VLČKOVÁ, K. *Základní pedagogické kategorie a pojmy*. [online].

³ Srov. Tamtéž.

⁴ Srov. HOFBAUER, B. *Kapitoly z pedagogiky volného času: Soubor pojednání o volném čase a jeho výchovném zhodnocování*, s. 61.

z vlastní iniciativy těchto způsobů může využít, nebo mu je pomáhá zprostředkovat dospělý, který sleduje jeho konkrétní zájmy a potřeby.⁵

1.1.3. Výchova k volnému času

Výchova k volnému času vychází ze skutečnosti, že se účastník volnočasových aktivit nepodílí pouze na činnostech organizovaných dospělým, ale ke svému volnému času si sám vytváří pozitivní a aktivní vztah a prakticky ho využívá. Vyvíjí vlastní iniciativu při hledání nových možností volnočasových aktivit i při jejich uskutečňování.⁶

1.1.4. Výchova mimo vyučování

V literatuře je možné se setkat s pojmy mimotřídní a mimoškolní výchova. Výchova mimotřídní zahrnuje aktivity, které jsou realizované školou, uskutečňované ve škole, ale jsou mimo povinnou školní docházku. Výchova mimoškolní se uskutečňuje mimo školu a představuje výchovné působení jiných institucí než škol. V současnosti se tyto dva pojmy nepoužívají tak často, neboť byly nahrazeny širším a výstižnějším termínem - výchova mimo vyučování. Výchovou mimo vyučování se tedy rozumí výchova, která probíhá mimo povinné vyučování, převážně ve volném čase, mimo bezprostřední vliv rodiny a je institucionálně zajištěna.⁷

1.1.5. Výchova formální, informální, neformální⁸

Výchova formální je systém aktivit uskutečňovaných ve školách či v jiných odborně vzdělávacích zařízeních podporovaných státem. Je věkově odstupňována od základního po vysokoškolské vzdělání a dokončené vzdělání je potvrzeno příslušným dokladem.

Výchovou informální se rozumí výchova, která vychází z běžného života a zkušeností v rodině, práci, ve vrstevnické skupině, z médií a vlivu dalších činitelů. Je to působení nezáměrné, neorganizované a institucionálně nezajištěné.

Neformální výchova je cílená a strukturovaná aktivita ovšem mimo formální výchovu. V převážné většině vychází z dobrovolného rozhodnutí jedince se činnosti věnovat. Využívá formálního výchovného působení a uplatňuje je v dobrovolné, výchovně zaměřené činnosti a tím využívá větší účinnosti svého působení na jedince.

---

⁵ Srov. Tamtéž.

⁶ Srov. Tamtéž.

⁷ Srov. HÁJEK, B.; HOFBAUER, B.; PÁVKOVÁ, J. *Pedagogické ovlivňování volného času: Trendy pedagogiky volného času*, s. 70.

⁸ Srov. HOFBAUER, B. *Kapitoly z pedagogiky volného času: Soubor pojednání o volném čase a jeho výchovném zhodnocování*, s. 62-63.

Stala se nezastupitelnou a významnou součástí výchovného systému mladé generace a společnosti.

1.2. Volný čas

Vznik a rozvoj volného času chápeme jako součást života a vývoje společnosti, kdy se natrvalo stal součástí výchovy mladé generace. Je to prostor, v němž můžeme rozvinout společenské alternativy a sami si určovat životní podmínky a směr.

Volný čas je chápán jako čas, kdy člověk nevykonává činnost, která vyplývá z jeho závazků, sociálních rolí, pracovních či jiných povinností. Je to čas, který zbývá po splnění všech povinností, jako jsou: obstarání rodiny, sebeobslužné činnosti, základní péče o zevnějšek a osobní věci i činnosti zabezpečující biologickou existenci člověka (jídlo, spánek, hygiena, zdravotní péče).⁹

Je to oblast naší svobodné volby, jež zahrnuje činnosti, které vykonáváme dobrovolně, rádi a přinášejí nám radost a uspokojení. Oblast volného času zahrnuje odpočinek (regenerace pracovní síly), zábavu (regenerace duševních sil), rekreaci, zájmové činnosti, dobrovolné vzdělávání, dobrovolná společensky prospěšná činnost a rozvoj osobnosti. Způsob využívání volného času je jedním z hlavních ukazatelů životního stylu, je důležitou hodnotou a cílem výchovy je naučit člověka rozumně využívat volný čas, formovat jeho zájmy a podporovat celoživotní zájem.¹⁰

Obsah a využití volného času odpovídá věkovým a individuálním zvláštnostem, neboť aktivity dětí a mládeže jsou většinou odlišné od aktivit dospělých. Pomocí specifických přístupů a metod pedagogiky volného času, příbuzných vědních oborů a posunem doby se požadavky na volný čas stále vyvíjejí a jsou na něj kladeny větší nároky zejména pramenící z mladé generace a také zvyšujících se možností jak svůj volný čas prožívat bohatě a smysluplně a zároveň, jak ho účinně zhodnocovat.¹¹

1.3. Kompetence

Slovem kompetence se rozumí souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj jedince, díky kterým člověk může úspěšně zvládnout úkoly a situace do kterých se dostává při studiu, v práci, v osobním životě a

---

⁹ Srov. HOFBAUER, B. *Děti, mládež a volný čas*, s. 13.

¹⁰ Srov. PÁVKOVÁ, J. et. al. *Pedagogika volného času: Teorie, praxe a perspektivy výchovy mimo vyučování a zařízení volného času*, s. 13, 32.

¹¹ Srov. HOFBAUER, B. *Kapitoly z pedagogiky volného času: Soubor pojednání o volném čase a jeho výchovném zhodnocování*, s. 49.

kteře jsou důležitě pro jeho celkové uplatnění ve společnosti. Znamená to, že se dokáže v určité přirozené situaci přiměřeně orientovat, provádět vhodné činnosti a zaujmout přínosný postoj.¹²

Za klíčové kompetence jsou považovány kompetence k učení, k řešení problémů, komunikativní kompetence, sociální a personální, občanské a pracovní. „*Jejich výběr a pojetí vychází z hodnot obecně přijímaných ve společnosti a z obecně sdílených představ o tom, které kompetence jedince přispívají k jeho vzdělávání, spokojenému a úspěšnému životu a k posilování funkcí občanské společnosti. (...) Osvojování klíčových kompetencí je proces dlouhodobý a složitý, který má svůj počátek v předškolním vzdělávání, pokračuje v základním a středním vzdělávání a postupně se dotváří v dalším průběhu života. (...) Klíčové kompetence se různými způsoby prolínají, jsou multifunkční, mají nadpředmětovou podobu a lze je získat vždy jen jako výsledek celkového procesu vzdělávání. Proto k jejich utváření a rozvíjení musí směřovat a přispívat veškerý vzdělávací obsah i aktivity a činnosti, které v rámci vzdělávání probíhají.*“¹³

Kromě klíčových kompetencí, které jsou integrovány jako cíle obecného pedagogického působení, je důležité také rozvíjet kompetence k trávení volného času:¹⁴

- umět účelně trávit volný čas
- orientovat se v možnostech smysluplného trávení volného času
- umět si vybrat zájmové činnosti podle svých dispozic
- rozvíjet své zájmy v organizovaných i individuálních činnostech
- rozvíjet schopnost aktivního trávení volného času jako kompenzaci stresových situací
- umět odmítnout nevhodné nabídky pro trávení volného času

---

¹² Srov. *Klíčové kompetence v základním vzdělávání*. [online].

¹³ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*, s. 14. [online].

¹⁴ Srov. HÁJEK, B.; HOFBAUER, B.; PÁVKOVÁ, J. *Pedagogické ovlivňování volného času: Trendy pedagogiky volného času*, s.161.

2. Pedagogika volného času

2.1. Obecná charakteristika

Jedním z oborů pedagogiky je pedagogika volného času. Pojem pedagogika volného času se v československém pedagogickém myšlení objevil na konci šedesátých let 20. století. Ovšem o pedagogice volného času jako vědeckém oboru můžeme hovořit až po roce 1990 – právě v této době se začal etablovat obor, který se zabývá teoretickými i praktickými aspekty výchovy ve volném čase.¹⁵

Pedagogiku volného času lze charakterizovat jako obor, který se dotýká dalších vědeckých disciplín, překrývá se s nimi a zároveň je na ostatní obory odkázána (pedagogika, psychologie, sociologie). Je to společenskovědní obor, který odráží společenské podmínky dotýkající se volného času a práce. Dále můžeme o pedagogice volného času hovořit jako o praktickém oboru, který vede ke zlepšení společenských a ekonomických podmínek ovlivňujících volný čas a jako o pedagogickém oboru, který metodicky a didakticky rozvíjí společenské a individuální možnosti volného času.¹⁶

Ve světové odborné terminologii se pedagogika volného času v německy mluvících zemích překládá jako Freizeitpädagogik, kterou byla původně inspirována a v anglicky mluvících zemích můžeme hovořit o termínu Leisure studies/sciences.

2.2. Významní představitelé

Mezi významné české představitele pedagogiky volného času v posledních dvaceti letech se řadí Břetislav Hofbauer, Mojmir Vážanský, Bedřich Hájek, Jiřina Pávková, Vladimír Spousta, Michal Kaplánek. Každý ze jmenovaných přišel s vlastní, a zároveň trochu odlišnou koncepcí pedagogiky volného času.¹⁷

Například z francouzské a částečně německé literatury čerpal Břetislav Hofbauer, který se zasadil o pojmenování pedagogiky volného času jako pedagogické disciplíny zabývající se oblastí volného času. Hofbauera do jisté míry následovala i Jiřina Pávková, která zároveň vycházela z dřívější teorie výchovy mimo vyučování. Mojmir Vážanský se nechal inspirovat německou pedagogikou volného času „Freizeitpädagogik“. V současné době se pedagogice volného času po teoretické stránce

---

¹⁵ Srov. KAPLÁNEK, M. (ed.) *Čas volnosti – čas výchovy: Pedagogické úvahy o volném čase*, s. 84.

¹⁶ Srov. OPASCHOWSKI, H. cit. podle KAPLÁNEK, M. *Pedagogika volného času*. [online].

¹⁷ Srov. KAPLÁNEK, M. (ed.) *Čas volnosti – čas výchovy: Pedagogické úvahy o volném čase*, s. 85.

věnuje a rozvíjí ji Michal Kaplánek, který navazuje na Opaschowského pojetí pedagogiky volného času jako výchovy ve volném čase, skrze volný čas a pro volný čas.¹⁸

2.3. Cíle pedagogiky volného času

Cílem výchovy ve volném čase je naučit jedince hospodařit s volným časem, volný čas rozumně využívat a ocenit jeho významnou hodnotu v životě.¹⁹ Jde o uspořádání času na pracovní dobu a volný čas, kdy by jedinci mělo být umožněno ve volném čase kompenzovat své pracovní povinnosti, aby díky zážitkům mohl rozšiřovat své zkušenosti, které mu mohou umožnit změnu postojů, vnímání a jednání.²⁰ Je to regenerace psychických i fyzických sil a díky aktivnímu oddychu, rekreaci a zábavě dochází k žádoucímu formování a rozvoji osobnosti.

„Obecným cílem pedagogiky volného času by tedy mělo být proměňovat časové úseky našeho života, které nám umožňují svobodně volit, rozhodovat se a jednat, v čas, v němž skutečně svobodně jednáme, rozhodujeme se a volíme, a tak dosáhnout relativní autonomie jedince ve společnosti.“²¹

Výsledkem výchovného působení má být silný jedinec, který je prostřednictvím svého dobrovolného zapojení, schopný zdravého života v reálném světě.

2.4. Význam Pedagogiky volného času

Pedagogika volného času má především význam pro děti a mládež, kteří se s možnostmi volného času seznamují, a na základě své účasti na volnočasových aktivitách si vytvářejí trvalé postoje k volnému času jako celku i k institucím zabývajícím se volnočasovou výchovou. Pedagogika volného času pomáhá vytvářet vztahy i k dalším oblastem lidského života jako je rodina, práce a škola. Díky svému působení má možnost oslabovat důsledky nežádoucích jevů a projevů rizikového chování.²²

Usnadňuje a umožňuje hledat a vytvářet přístupy k praktickému jednání jednotlivce i celé skupiny. Smyslem pedagogiky volného času je vytvářet z volného času čas

---

¹⁸ Srov. KAPLÁNEK, M. *Čas volnosti – čas výchovy: Pedagogické úvahy o volném čase*, s. 86.

¹⁹ Srov. HÁJEK, B.; HOFBAUER, B.; PÁVKOVÁ, J. *Pedagogické ovlivňování volného času: Trendy pedagogiky volného času*, s. 75.

²⁰ Srov. VÁŽANSKÝ, M. *Základy pedagogiky volného času*, s. 80.

²¹ OPASCHOWSKI, H. cit. podle KAPLÁNEK, M. *Pedagogika volného času*. [online].

²² Srov. HOFBAUER, B. *Kapitoly z pedagogiky volného času: Soubor pojednání o volném čase a jeho výchovném zhodnocování*, s. 47.

sebevýchovy a sebevzdělávání, kdy výsledky mohou být významně uplatňovány ve prospěch samotného jedince i druhých. Pedagogika volného času se stala součástí života, pomáhá prožívat současnost a pohlížet do budoucnosti vlastní i světa, odkrývat možnosti a posléze je uskutečňovat.²³

---

²³ Srov. Tamtéž.

3. Pedagog volného času

Pedagog je jedním ze základních činitelů výchovně-vzdělávacích procesů, proto má v oblasti volného času své místo. Každá oblast výchovného působení má své zvláštnosti a klade specifické požadavky na osobnost pedagoga.

3.1. Pedagogický pracovník

Pedagogickým pracovníkem je podle zákona č. 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících osoba, která vykonává přímou vyučovací, výchovnou či jinou pedagogicko-psychologickou činnost. Mezi pedagogické pracovníky se tedy kromě pedagoga, vychovatele, speciálního pedagoga, asistenta pedagoga, trenéra, psychologa řadí i pedagog volného času, protože vykonává přímou výchovně-vzdělávací činnost.²⁴

3.2. Kompetence pedagoga volného času

Každý pedagog volného času je pedagogem a tudíž by měl disponovat určitými kompetencemi. Průcha J. uvádí sedm základních kompetencí pedagoga²⁵:

- kompetence odborně-předmětové - podmínkou jsou vědecké základy daných předmětů
- kompetence psychodidaktické - vytvářet vhodné podmínky pro učení
- kompetence komunikativní – ve vztahu k dětem i k světu dospělých
- kompetence organizační a řídicí - schopnost plánovat a projektovat svou činnost
- kompetence diagnostická a intervenční – práce s žákem, jak žák myslí, cítí, jedná a proč
- kompetence poradenské a konzultativní - vztahy k rodičům
- kompetence reflexe vlastní činnosti - umět svojí práci analyzovat a vyvodit důsledky

Kromě těchto základních kompetencí platí pro pedagoga volného času ještě specifické kompetence²⁶:

- aplikace sociální psychologie v práci se skupinou

---

²⁴ Srov. HÁJEK, B.; HOFBAUER, B.; PÁVKOVÁ, J. *Pedagogické ovlivňování volného času: Trendy pedagogiky volného času*, s. 207.

²⁵ Srov. PRŮCHA, J. *Moderní pedagogika*, s. 219.

²⁶ Srov. KAPLÁNEK, M. *Osobnost a vzdělávání pedagoga volného času*. [online].

- aplikace alternativních pedagogických metod, zejména pedagogiky zážitku
- schopnost organizace a řízení volnočasových aktivit

Pedagogové mají dostatek příležitostí pro respektování a rozvíjení individuálních znaků osobnosti, zájmů, schopností a potřeb. Znalost věkových zvláštností je pro pedagoga, který pracuje s lidmi ve volném čase důležitá. Pedagog volného času by měl být takovou osobností, aby dětem, mládeži i dospělým pomáhal a vedl je k využití potenciálu jejich volného času a k rozvoji jejich osobnosti.

3.3. Osobnost pedagoga

Pedagogické profese kladou na osobnost pracovníků značně vysoké nároky, neboť se podílejí na utváření osobnosti vychovávaného. Je zřejmé, že pedagog musí mít odpovídající odbornou pedagogickou kvalifikaci, a kromě této kvalifikace by měl mít vyrovnaný podíl formální a neformální autority, umění motivovat jedince k činnostem a zároveň imponovat jako osobnost. Pedagog či vychovatel se ocitá ve vztahu k vychovávaným v různých rolích např. jako učitel, rádce, instruktor, přítel, kamarád či náhradní rodič.

3.3.1 Znaky osobnosti²⁷

Každý pedagog bude osobností jinou, ale všechny osobnosti by měli pojit určité znaky. Ty lze rozdělit do tří skupin:

- pozitivní obecně lidské vlastnosti
- vlastnosti zvláště důležité pro pedagogy
- specifické požadavky na vychovatele a pedagogy volného času

Schopný pedagog by měl „ (...) mít dobrou paměť, pozornost, přiměřené volní vlastnosti, schopnosti prožívat a ovládat své emoce, z charakterových vlastností mají převažovat ty kladné (...) měl by mít patřičné vědomosti, dovednosti a návyky, příslušné schopnosti, inteligenci, tvořivost, schopnost vychovávat i žádoucí názory a postoje.“²⁸

Obecně vzato by měl být rád mezi lidmi, dětmi, umět mluvit i naslouchat, mít radost ze vzájemného kontaktu aj. Každý pedagog by si měl být vědom svých pozitivních i negativních vlastností, měl by znát své silné a slabé stránky a tedy by měl

²⁷ Srov. HÁJEK, B.; HOFBAUER, B.; PÁVKOVÁ, J. *Pedagogické ovlivňování volného času: Trendy pedagogiky volného času*, s. 134.

²⁸ Tamtéž, s. 135.

být schopen s nimi pracovat. K některým obecně lidským vlastnostem se člověk může postupem času dopracovat svým úsilím.

3.4. Profesní příprava

Pedagog volného času a vychovatel může získat odbornou kvalifikaci několika způsoby. Podle legislativy²⁹ k vykonávání práce pedagoga musí absolvovat pedagogickou přípravu jednou z následujících forem:

- studiem na střední škole ukončeným maturitou se zaměřením na pedagogické obory
- studiem na vyšší odborné škole se zaměřením na pedagogické obory
- studiem vysoké školy zaměřeným taktéž na pedagogické obory
- studiem v programu celoživotního vzdělávání

Studijní obory se zaměřením přímo na pedagogiku volného času se neobjevují často a dají se studovat v celku jenom na čtyřech vysokých školách v České Republice.

---

²⁹ Srov. Zákon č. 563/2004 Sb., *o pedagogických pracovnících*. [online].

4. Studium Pedagogiky volného času na VŠ

Vysokoškolské vzdělání se získává studiem v rámci akreditovaného studijního programu podle studijního plánu stanovenou formou studia dané vysoké školy.

Cíle vzdělávání se liší podle stupně vysokoškolského vzdělávání na bakalářský, magisterský a doktorandský. V našem případě se chceme především zaměřit na stupeň bakalářský a okrajově se zmíníme i o stupni magisterském.

4.1. Studijní programy

Bakalářský studijní program je zaměřen na přípravu k výkonu povolání a ke studiu v magisterském studijním programu. V bakalářském studijním programu se využívají v potřebném rozsahu teoretické poznatky a metody. Standardní doba studia včetně praxe je tři až čtyři roky. Studium se ukončuje státní závěrečnou zkouškou, jejíž součástí je obhajoba bakalářské práce. Absolventům studia v bakalářských studijních programech se uděluje akademický titul "bakalář" (ve zkratce "Bc." uváděné před jménem).³⁰

Magisterský studijní program je zaměřen na získání teoretických poznatků založených na vědeckém poznání, výzkumu a vývoje, na jejich aplikaci a na rozvinutí schopností k tvůrčí činnosti. Magisterský studijní program v dnešní době převážně navazuje na bakalářský studijní program a standardní doba studia je jeden až tři roky. Studium se ukončuje státní závěrečnou zkouškou, jejíž součástí je obhajoba diplomové práce. Absolventům studia v magisterských programech se uděluje několik akademických titulů z nich pro náš účel žádoucí je titul "magistr" (ve zkratce "Mgr." uváděné před jménem).³¹

4.2. Studium Pedagogiky volného času v ČR³²

Pedagogika volného času (jako předmět a posléze i jako studijní obor) se studuje na českých vysokých školách již řadu let. Objevovala se nejprve jako samostatný vyučovací předmět v rámci studijních oborů jako je pedagogika, učitelství, vychovatelství, v oblastech sportu, rekreace, péče o zdraví aj. a objevuje se tak i nadále.

---

³⁰ Srov. Zákon 111/1998 Sb., o vysokých školách. [online].

³¹ Srov. Tamtéž.

³² Srov. BAUMAN, P. *Současné podoby pedagogiky volného času. Pedagogika*, 2012, roč. 62, s. 7.

Dnes se pedagogika volného času jako obor může studovat na čtyřech univerzitách v České Republice. Studenti se mohou hlásit na samostatné bakalářské studijní obory na těchto univerzitách:

- Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích – Teologická fakulta
- Technická univerzita v Liberci - Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická
- Univerzita Hradec Králové - Fakulta Pedagogická
- Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem – Pedagogická fakulta

V magisterském (dvouletém navazujícím) studijním oboru je pedagogika volného času nabízena na jediné univerzitě a to Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích na Teologické fakultě.

Dále je studium pedagogiky volného času nabízeno formou celoživotního vzdělávání jako doplňující pedagogické studium na sedmi fakultách v České Republice.

4.2.1. Klíče pro život³³

Národní institut dětí a mládeže (NIDM) spolu s podporou Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) nabízí studium pedagogiky volného času, které probíhá v rámci národního projektu Klíče pro život. Projekt běží už dva a půl roku a jeho snahou je podpořit a zkvalitnit vzdělávání lidí, kteří pracují s dětmi v jejich volném čase. Studium nabízí pracovníkům středisek volného času, vychovatelkám a vychovatelům školních družin a školních klubů inovované vzdělávací programy pedagogiky volného času ke zvýšení jejich kvalifikace.

Zájemci mají možnost vybrat si ze tří forem studia. První možnost je e-learningové studium. Druhou formou je tříleté studium pedagogiky volného času, kdy v prvním ročníku je studium zaměřeno na rozvoj osobnosti pedagoga v kontextu jeho profesní role v oblastech aplikované psychologie, didaktiky, komunikace, osobnostně-sociální výchovy, zážitkové pedagogiky, plánování a reflexe pedagogické práce. Druhý ročník studia se věnuje rozvoji pedagogických dovedností pro přímý výkon praxe a rozvoji pedagogických kompetencí v různých oblastech výchovy. Ve třetím ročníku si studenti rozšiřují další kompetence potřebné k práci pedagoga pracujícího s dětmi a mládeží v zájmovém vzdělávání se zaměřením na projektový management a strategické plánování,

---

³³ Srov. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy*. [online].

prevenci sociálně-patologických jevů aj. Třetí nabídkou vzdělávání je Kurz prevence syndromu vyhoření, který je určen pedagogům volného času s odbornou kvalifikací, kteří hledají nové podněty a profesní podporu.

4.3. Profil absolventa jako pedagoga³⁴

Pedagogika je oborem, která zaměřila studium především na výchovu a vzdělávání jedinců i skupin lidí v celoživotním procesu. Má dané základy v učitelských oborech a z nich vycházejících neučitelských oborech. Mezi neučitelské pedagogické obory kromě pedagogiky volného času patří také sociální pedagogika, vychovatelství a speciální pedagogika.

Bakalářský stupeň vyžaduje, aby absolvent porozuměl hlavním pedagogickým teoriím výchovy a vzdělávání a to v jejich historickém vývoji i současnosti. Aby získal vědomosti, dovednosti, osvojil si návyky a základní postupy poznávání výchovné reality v různých prostředích. Přípravenost absolventa je v zásadě teoretická, z části metodologická a pro působení v praxi pedagogické reality ve spolupráci s druhými praktická.

Magisterský stupeň si klade za cíl hlubší porozumění teorii a praxi výchovy a vzdělávání v širších souvislostech.

---

³⁴ Srov. Tamtéž.

5. Charakteristické pojetí Pedagogiky volného času na Teologické fakultě Jihočeské univerzity

Teologická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích je součástí veřejné vysoké školy univerzitního typu Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích od roku 1991, kdy byla založena a navazuje na kulturní a vzdělávací tradici vyššího teologického a filosofického studia. V teologickém obsahu své výuky a badatelské činnosti je fakulta vázána na víru Katolické církve. Historické kořeny teologických studií v Českých Budějovicích sahají až do počátku devatenáctého století.³⁵

Teologická fakulta zabezpečuje bakalářské, magisterské a doktorandské studijní programy, v jejich rámci je nespočet studijních oborů a značný počet vzdělávacích programů v rámci celoživotního vzdělávání.

5.1. Studijní programy a plány³⁶

Návrh studijního programu připravuje příslušná „garantující“ katedra a po vyjádření akreditační komise fakulty a vyjádření akademického senátu fakulty program schvaluje vědecká rada. Schválený studijní program se předkládá k akreditaci Akreditační komisi České Republiky.

Studijní programy a jejich studijní plány jsou tvořeny ze studijních předmětů. Jejich charakteristiku a dokumentaci (název studijního programu, jeho typ, formu a cíle) připravuje pověřený učitel garantující katedry „garant“. Předměty mají statut povinných, povinně volitelných a výběrových předmětů.

Součástí studijního programu jsou sylaby jednotlivých předmětů, které specifikují hlavně obsah předmětu, doporučenou studijní literaturu, prerekvizity (povinnost absolvování určitého předmětu, která musí být splněna před zápisem či umožněním studia dalšího předmětu), doporučené předcházející předměty, systém hodnocení a formu zkoušky, podmínky pro získání zápočtu nebo zkoušky a jaké způsobilosti student studiem předmětu získá. Syllabus předmětu v odpovídajícím formuláři se nachází v databázi jednotného elektrického systému Studijní agenda „STAG“ Jihočeské Univerzity.

---

³⁵ Srov. *Teologická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích* (dále jen TF JU). [online].

³⁶ Tamtéž, [online].

5.2. Studium Pedagogiky volného času na TF³⁷

Katedra pedagogiky Teologické fakulty Jihočeské univerzity se ve své vědecké, publikační a pedagogické činnosti zabývá oblastmi obecné pedagogiky a didaktiky, pedagogiky volného času, zážitkové pedagogiky, speciální a sociální pedagogiky, náboženské pedagogiky, estetické výchovy a filosofie výchovy.

Pedagogiku volného času jako obor můžeme na Teologické fakultě Jihočeské univerzity v současné době studovat ve tříletém bakalářském studijním programu zaměřeném na výchovu dětí a mládeže ve volném čase a v dvouletém navazujícím magisterském studijním programu, který připravuje odborníky v oboru volného času. Absolventi navazujícího magisterského studia mají kromě pedagogické kvalifikace i základní znalosti ze sociologie, filozofie a managementu, aby mohli vést volnočasová zařízení a měli možnost se odborně zapojit při tvorbě koncepce využití volného času.

Do navazujícího magisterského studijního programu se mohou hlásit absolventi bakalářského studijního programu zaměřeného na pedagogiku volného času a zároveň i absolventi bakalářského studia sociální pedagogiky a vychovatelství. Studium oboru je možné v denní (prezenční) formě a od začátku akademického roku 2008/2009 v dálkové (kombinované) formě studia v bakalářském programu, od akademického roku 2009/2010 i v navazujícím magisterském programu.

Obor lze také studovat v rámci tzv. nultého ročníku v oblasti Celoživotního vzdělávání (CŽV), po jehož úspěšném absolvování může být student po dvousemestrálním kurzu přijat do druhého ročníku řádného studia. Tento "nultý ročník" je možno absolvovat v bakalářském i navazujícím magisterském studiu. Jako další možnost se zde nabízí studium v rámci programu DVPP (další vzdělávání pedagogických pracovníků) akreditovaném MŠMT. Jedná se o čtyř-semestrální kurz Studium pedagogiky, který je organizován v rámci CŽV a je zaměřen na výkon povolání vychovatele. Je vhodný zejména pro zájemce z praxe a pro studenty nepedagogických oborů Teologické fakulty.

5.3. Specifika oboru PVČ na TF

Studium oboru Pedagogiky volného času na TF je oproti jiným univerzitám obohaceno o teologickou složku, kdy je kladen větší důraz na filosofickou reflexi, studium kultury volného času a jeho duchovní rozměr. Studium studentům umožňuje vnímat výchovu

---

³⁷ Srov. *TF JU*. [online].

jako integrální proces, tedy jako rozvoj jedince nejen po stránce fyzické a sociální, ale také po stránce etické a spirituální. V rámci studia se studenti seznamují s židovsko-křesťanskou tradicí a jejím pojetím vnímání člověka. Zároveň se učí být vnímaví k náboženské dimenzi člověka, neboť právě tato dimenze je jednou z často opomíjených povinností vychovatele. Vychovatel, který tuto dimenzi ignoruje, může nevědomky nahrávat rozvoji scestné náboženské orientace.³⁸

5.4. Modrá Brožura

Modrá brožura³⁹ je dokument TF JU, ve kterém jsou zaznamenány všechny předměty oborů, které se na TF studují, tedy i oboru Pedagogika volného času. PVČ je studijní obor v bakalářském studijním programu Vychovatelství, akreditován do 31. července 2014. Předměty jsou rozvrhovány pro 1. – 3. ročník. Garanty programu jsou doc. Michal Kaplánek, Th.D. a PaedDr. Petr Bauman, Ph.D.

V prvním ročníku se studenti setkají s předměty, které je uvedou do studia na TF, rovněž získají základní představu o studovaných a nabízených předmětech. Kromě obecných předmětů mají možnost se také setkat s praxí, kdy formou exkurzí v zimním semestru navštěvují různá zařízení, ve kterých později budou moci plnit praxi. Součástí prvního ročníku je i prázdninová praxe, kdy mají studenti možnost zúčastnit se jednoho z druhů letních dětských táborů.

Ve druhém ročníku se témata rozšiřují a prohlubují a student má větší vhlad do problematiky studovaného oboru. Seznámí se také např. se sociologií a zaměří se více na rozvoj své osobnosti jako pedagoga.

První dva ročníky se věnují různým oblastem pedagogiky a psychologie, ve třetím ročníku se student setká se složitějšími tématy a předměty, které se zabývají např. vzděláváním dospělých, sociální etikou a seznamují se s různými diagnostickými přístupy. Zároveň absolvují průběžnou a souvislou praxi, kde mají možnost ověřit si a zhodnotit své, již nabyté zkušenosti.

Během celé doby studia si studenti sami volí další předměty, které jsou povinně volitelné nebo výběrové. K povinně volitelným předmětům patří například výběr jazyka a mají možnost si vybrat, zdali se budou věnovat pedagogice zážitku, nebo filosofii pro děti. V letním semestru prvního ročníku si studenti vybírají i svojí specializaci, tzn., které z výchov - hudební, dramatické, výtvarné nebo tělesné - se budou věnovat.

---

³⁸ Srov. *TF JU*. [online].

³⁹ Srov. *Modrá brožura*, TF JU. [online].

V povinně volitelných předmětech je zahrnuta také velká nabídka předmětů, které se věnují etice, filosofii, či různým teologickým a náboženským tématům.

Povinně volitelné předměty jsou rozřazeny do modulů, kterých je celkem sedm a v každém z modulů musí student získat určitý počet kreditů.⁴⁰ Znamená to tedy, že si student z každého modulu může vybrat, jaké povinně volitelné předměty chce studovat. Přehled všech povinných a povinně volitelných předmětů je k dispozici v příloze.

5.5. Zastoupení vzdělávacích oblastí ve studijních plánech

V předchozí kapitole jsou uvedeny povinné a povinně volitelné předměty, které se na TF JU studují. V odborné studii *Současné podoby pedagogiky volného času*⁴¹ jsou uvedeny výsledky zkoumání studijních plánů vysokých škol, na kterých je možno pedagogiku volného času studovat. Výsledky ukazují, jak jsou předměty zastoupeny ve vzdělávacích oblastech bakalářského stupně. Pro naši potřebu zde uvedeme vzdělávací oblasti TF JU, které jsou řazeny od nejvíce zastoupených oblastí vzdělávání po nejméně zastoupené oblasti ve studiu.

- Pedagogické disciplíny a jejich aplikace
- Praxe a exkurze
- Vedení zájmových činností
- Filosofie a etika aj.
- Psychologie
- Pedagogika volného času
- Ostatní (výběrové předměty)
- Závěrečná práce, výzkum
- Uvedení do studia na VŠ
- Cizí jazyky
- Sociologie
- Fyziologie a První pomoc
- Andragogika

---

⁴⁰ TF JU používá k hodnocení absolvovaného studia kreditní systém. Každý předmět, který je uveden ve studijním programu, je ohodnocen určitým počtem kreditů, které znázorňují míru zátěže při studiu.

⁴¹ Srov. BAUMAN, P. *Současné podoby pedagogiky volného času*. *Pedagogika*, 2012, roč. 62, s. 9.

Z toho výčtu vyplívá, že Teologická fakulta věnuje největší pozornost studiu pedagogických disciplín, praxi a zájmovým činnostem. Čas věnovaný oblasti praxe je pro budoucího pedagoga velmi užitečný a vidím v této oblasti velkou výhodu. Filosofie a etika, jež jsou specifika fakulty, mají větší zastoupení oproti jiným fakultám, tudíž je na ně kladen větší důraz, a jejich vzdělávací oblast je zastoupena více, než oblast psychologie a samotné pedagogiky volného času.

5.6. Uplatnění absolventa TF

Cílem studia je připravit kvalifikované odborníky na pozitivní výchovné působení v oblasti volného času, neformálního a zájmového vzdělávání dětí, mládeže a dospělých.

Absolvent oboru pedagogika volného času se stává pedagogem a bývá k dispozici členům všech věkových a profesních skupin, všem sociálním vrstvám a osobám všech národností. Jeho úkolem je pomoc jednotlivcům a skupinám při volbě volnočasových aktivit a způsobu prožívání volného času. Vytvářet organizační podmínky pro volnočasové aktivity a pedagogicky záměrně a metodicky realizovat volnočasové projekty.

Pedagog volného času zaujímá roli učitele, vychovatele, animátora, poradce, trenéra, lektora, inspirátora, asistenta, vedoucího skupiny, ale i rádce, přítele, kamaráda či náhradního rodiče aj. Dovede pracovat s osobností jedince a podporuje ho v rozvoji všech oblastí života, v tomto případě i v duchovní.

Pedagogové volného času mohou najít uplatnění⁴² v zařízeních zájmového vzdělávání, jako jsou: střediska volného času – Domovy dětí a mládeže (DDM), stanice zájmových činností, školní družiny a kluby. V ubytovacích a výchovných zařízeních, mezi která patří Domovy mládeže, internáty a školy v přírodě. Školská zařízení pro ústavní výchovu – Diagnostické ústavy, Dětské domovy, Dětské domovy se školou a výchovné ústavy. Nestátní neziskové organizace (NNO), Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež (NZDM), dále jako organizátoři a provozovatelé nabídky volnočasových aktivit na komerčním základě. Prostor pro pedagoga volného času se objevuje i ve vězeních, v organizacích, které pořádají různé vzdělávací, adaptační a zážitkové kurzy, v cestovních kancelářích, které zprostředkovávají rekreantům na dovolené

---

⁴² Srov. HÁJEK, B.; HOFBAUER, B.; PÁVKOVÁ, J. *Pedagogické ovlivňování volného času: Trendy pedagogiky volného času*, s. 143 – 155.

pedagogický dozor pro jejich děti, v rozmanitých rekreačních či kulturních zařízeních a v tělovýchovném nebo zdravotním sektoru.

PRAKTICKÁ ČÁST

6. Získané kompetence

Cílem této práce je identifikovat kompetence, kterých dosahují absolventi oboru Pedagogika Volného Času (PVC) a porovnat je s kompetencemi, které jsou vyžadovány v jednotlivých rolích, do kterých pedagog volného času v praxi vstupuje.

6.1. Způsobilosti, které jsou uvedeny v sylabech předmětů oboru PVC

Nejprve jsem se zaměřila na zmapování všech získaných způsobilostí, kterých jako student oboru PVC dosáhnu. Orientovala jsem se především na ty předměty, které jsem během studia absolvovala. K získání informací jsem použila informační systém STAG, kde jsou jednotlivé předměty zapsány a kde garant každého předmětu uvádí, jakými kompetencemi by měl student disponovat po absolvování daného předmětu.

Každý student oboru PVC získá způsobilosti, které mu studium právě vybraného předmětu nabízí. Velkou roli zde hraje samotný student. Jeho profil se od ostatních studentů liší a to na základě jím studovaných povinných a zároveň povinně volitelných a výběrových předmětů, které si sám zvolí a kterým by se chtěl po dobu studia věnovat. Jako příklad jsem použila „standardizovaného studenta“ tedy sebe, a předměty, kterým jsem se během studia věnovala a jakých způsobilostí jsem díky daným předmětům dosáhla.

Ze všech studovaných předmětů tímto studentem, tedy mnou, vyšel seznam získaných způsobilostí.

6.1.1. Seznam dovedností

Seznam jsem vytvářela tak, že jsem nejprve vypsala všechny způsobilosti, které studované předměty nabízí. Způsobilostí bylo velké množství, proto mi pomohlo vytvořit si barevný seznam, kde byly označené způsobilosti, které se u určitého druhu předmětů opakovaly, tedy byly stejné, značně podobné nebo naopak odlišné. Stejně jsem mohla přiřadit k sobě, u podobných jsem hledala stejné jmenovatele, abych pro ně mohla vytvořit název, a odlišné jsem nechala samostatně. Tento seznam byl posledním krokem k vytvoření nového seznamu způsobilostí, s kterým jsem mohla nadále pracovat, protože byl přehledný a shrnoval to, co je napsáno v sylabech předmětů.

Tab. 1: Seznam konkrétních dovedností získaných studiem, složen z 59 předmětů

orientuje se v základních pojmech všech předmětů na TF v oboru PVČ
využití odborné terminologie
aplikace znalostí v praxi (např. výchovné metody vzdělávání dětí a mládeže ve volném čase, schopnost komunikace, principy zážitkové pedagogiky)
znalost animace (její základní principy), PVČ, zážitkové pedagogiky
znalost základních metod, forem a technik (výchovy a vzdělávání, zájmových činností) dětí a mládeže
teoretické i praktické znalosti o Hře jako fenoménu
teoretická i praktická znalost různých zážitkových aktivit
rozumí systému didaktických kategorií
rozumí teorii kurikula a dokáže ji aplikovat na další předměty
znalost pedagogických koncepcí a myšlenek pedagogů a filosofů minulosti i současnosti
chápe význam volného času a jeho pedagogické zhodnocení
zná základní přístupy, postupy a strategie pedagogické diagnostiky
teoretický základ pedagogické komunikace
použití konkrétního způsobu komunikace v praxi
využití komunikačních dovedností a formování sociálních vztahů
využití komunikačních schopností (i v cizím jazyce)
dovednost promýšlet aktuální otázky a problémy daného předmětu, situace
orientuje se ve výchovném prostředí a umí ho přizpůsobit výchovnému cíli
zná vývojová stádia ontogeneze člověka
má znalosti z oblasti sebepoznání a sebeuvědomění, umění naslouchat
rozpozná své silné a slabé stránky ve své pedagogické práci
schopnost reflexe a sebereflexe
schopnost spolupracovat v týmu
dokáže zpracovat projekt a vypracovat přípravu
vytvoření odborného textu
dokáže rozpoznat faktory rizikového chování a konfliktních situací
respektuje tělesný stav a dispozice jedinců
rozlišuje základní druhy postižení
orientuje se v přehledu jak pracovat s osobami se znevýhodněním

ví jak využít poradenský systém
teoretická znalost jak poskytnout první pomoc
dokáže doprovodit jednoduchou píseň na hudební nástroj
rozvíjí u dětí melodicko-rytmické cítění
znalost hudební teorie a dějin hudby
teoretické i praktické znalosti, které uplatní v zájmových tělovýchovných činnostech
orientuje se ve význačných dílech a osobnostech výtvarného umění
orientuje se v etických přístupech a morálních otázkách
má přehled o právních předpisech a normách v oblasti Pedagogiky a Pedagogiky volného času
orientuje se v náboženských systémech a zná jejich základní projevy
orientuje se v teologických disciplínách a má přehled o základních tématech
orientuje se ve filosofických disciplínách
ucelená představa o fungování a průběhu kurzů zážitkové pedagogiky z pohledu účastníka i organizátora
teoretická znalost v práci s vězni a propuštěnými osobami
má základní přehled o fungování politických a ekonomických institucí
ví jakých prostředků využít na podporu zdravého životního stylu
má přehled o obsahu dokumentů Sociálního Učení Církve
zná základní témata obecné sociologie a vybraných sociologických disciplín
má vhled do filmové vědy, naučí se nahlížet na filmové ztvárnění z nejen z historického pohledu
práce s cíli a jejich stanovení
teoretický základ o tvořivosti jako souboru dispozic

6.2. Způsobilosti, které se v pedagogické praxi vyžadují

Za účelem vypracování této bakalářské práce bylo nutné zjistit, jaké způsobilosti jsou vyžadovány a které pedagog volného času potřebuje v praxi jako vedoucí dětského letního tábora a jako vedoucí skupiny. Způsobilosti jsem získávala zúčastněným pozorováním a zapisovala všechny dovednosti a role, do kterých se pedagog v rámci tábora dostane a na které musí reagovat. K tomuto pozorování jsem přizvala i další

vedoucí, aby bylo pozorování kompletnější, a díky jejich pomoci jsem mohla dát dohromady seznam dovedností, které se v praxi vyžadují.

Tab. 2: Seznam dovedností v pedagogické praxi vyžadovaných

schopnost zorganizovat dětský tábor
schopnost zajistit vhodné místo pro konání tábora
schopnost personálně tábor obsadit
schopnost zajistit dostatečný počet účastníků
orientace a přehled v táborové dokumentaci a práce s ní
přehled ve finanční i zdravotnické dokumentaci a práce s ní
práce s táborovými financemi a schopnost s nimi vhodně nakládat
zná formální požadavky, jak napsat zvací dopis
vypracování konkrétní přípravy na tábor, den, či hru (vytvořit program)
je si vědom svých povinností, práv a rizik
stanovení si cíle, kterého chceme dosáhnout
znalosti z pedagogiky a jejich uplatnění
schopnost komunikovat
použití komunikačních dovedností v praxi
dovede přemýšlet o aktuálních problémech výchovy a vzdělávání
dovednost analyzovat výchovné prostředí a přizpůsobit prostředí výchovnému cíli
používá pedagogické metody, formy a techniky v práci
znalost základních animačních postupů a technik
schopnost naplánovat hru, dobře ji provést a pracovat s rizikem při plánování i při samotném provedení
je dobrým lídrem a členem týmu
práce s autoritou vůči dětem i vůči členům v týmu
schopnost poskytnout a přijmout zpětnou vazbu v týmu
je si vědom svých silných a slabých stránek a umí je reflektovat
své kreativní dovednosti používá v praxi
schopnost vykonávat fyzickou práci - být zručný
schopnost pracovat se skupinou
schopnost pracovat s motivací

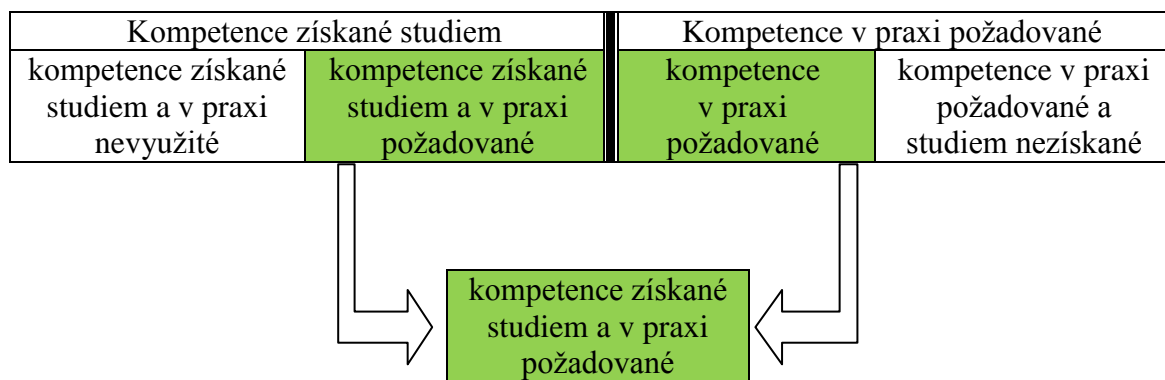
má smysl pro humor
pracuje se svojí trpělivostí
je zodpovědný a spolehlivý
dokáže vysvětlit a odpovědět na dotaz dětí
dokáže být dítěti kamarádem
má chuť nadále získávat nové vědomosti a znalosti
znalosti z psychologie a její uplatnění
dokáže rozpoznat rizikové chování dětí
preventivně působí na děti
dokáže vstupovat do jednotlivých sociálních rolí a řešit konflikty mezi účastníky i mezi kolegy
základní znalost krizové intervence a poskytnutí krizové intervence
dovednost využít svých sportovních poznatků
je sportovně zdatný
schopnost divadelně ztvárnit jednoduchou hru
improvizační schopnosti
dokáže výtvarně zpracovat projekt a vytvořit kulisy pro potřeby celotáborové hry
používá různé výtvarné techniky
dokáže doprovodit jednoduchou píseň na hudební nástroj
rozvíjí rytmicko-melodické cítění u dětí
znalost a dovednost poskytnout první pomoci – ošetřit, podat lék
má přehled o množství jídla, které by měl dětem vydat
má přehled o potravinách a jejich složení
ví, jaké potraviny na dětském táboře smí podávat

Tento seznam jsem mohla porovnat s kategoriemi, které jsem získala z informačního systému STAG. Tedy porovnat nabyté kompetence během studia s kompetencemi, kterými je absolvent schopen disponovat a využívat je v práci s dětmi.

Výsledkem jsou tři skupiny kategorií.

6.3. Výsledné kategorie

Za prvé jsou to kompetence, které student získá studiem na škole a využije jich v praxi. Za druhé jsou to kompetence, které student získá studiem na škole, ale v praxi, v našem případě na letním dětském táboře, je nevyužije a pouze jeho praxi obohacují. Za třetí jsou to kompetence, které jsou na letním dětském táboře vyžadovány, a student je studiem nezískal.

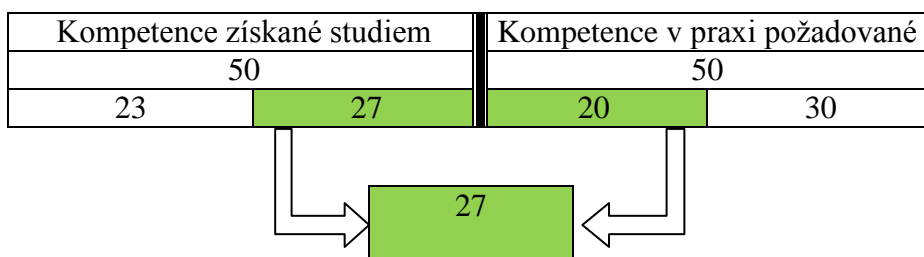

Obr. 1: Získané a požadované kompetence

Víme tedy, jaké kompetence jsou získány a využity, víme, jaké jsou získány a nevyužity a jaké jsou nezískané a jsou vyžadovány. Zajímavé bylo vyčíslit si, kolik kompetencí je získáno a vyžadováno a vyjádřit je číselně v poměru samy k sobě.

Výsledkem bylo 27 způsobilostí, kterých v praxi – na letním dětském táboře – student využije. Číselně v poměru, jak se staví vůči sobě, nám ukazuje následující tabulka.

Student za dobu studia získá 50 způsobilostí. Počet požadovaných způsobilostí je také 50. Způsobilostí, které jsou studiem získány a v praxi uplatněny, je 27. Neuplatněných a získaných studiem, tedy obohacujících, je 23 a vyžadovaných a studiem nezískaných je 30.

Obr. 2: Číselně vyjádřený poměr způsobilostí

6.3.1. Způsobilosti získané studiem oboru PVČ a využití v praxi.

Tab. 3: Využití a získané způsobilosti

Znalosti využití v praxi	Znalosti získané studiem oboru PVČ
znalosti z pedagogiky a jejich využití	- orientuje se v základních pojmech - rozumí systému didaktických kategorií - rozumí teorii kurikula a dokáže ji aplikovat - znalost pedagogických koncepcí nejznámějších myslitelů
používá pedagogické metody v práci	- znalost základních metod, forem a technik (výchovy a vzdělávání) - aplikace konkrétních znalostí v praxi
stanovení si cíle, kterého chceme dosáhnout	- práce s cíli a jejich stanovení
schopnost komunikace	- teoretický základ pedagogické komunikace
použití komunikačních dovedností v praxi	- použití konkrétního způsobu komunikace v praxi - využití komunikačních dovedností a formování sociálních vztahů
znalost základních animačních postupů a technik	- znalost animace (její základní principy), PVČ
dovede přemýšlet o aktuálních problémech výchovy a vzdělávání	- dovednost promýšlet aktuální problémy daného předmětu
dovednost analyzovat výchovné prostředí a přizpůsobit ho výchovnému cíli	- orientuje se ve výchovném prostředí a umí ho přizpůsobit výchovnému cíli
schopnost naplánovat hru, dobře ji provést a pracovat s rizikem při plánování i samotném provedení	- praktické i teoretické znalosti o Hře jako fenoménu a různých zážitkových aktivitách
znalosti z psychologie a jejich uplatnění	- orientuje se v základních pojmech - zná vývojová stádia ontogeneze člověka - má znalosti z oblasti sebepoznání a sebeuvědomění
je si vědom svých silných a slabých stránek a umí je reflektovat	- rozpozná své silné a slabé stránky ve své pedagogické praxi
schopnost poskytnout a přijmout zpětnou vazbu v týmu	- schopnost reflexe a sebereflexe
je dobrým lídrem a členem týmu	- schopnost spolupracovat v týmu
dokáže rozpoznat rizikové chování dětí	- dokáže rozpoznat faktory rizikového chování a konfliktních situací
vypracování konkrétní přípravy na tábor, den, hru (vytvořit program)	- dokáže zpracovat projekt a vypracovat přípravu
zná formální požadavky jak napsat zvací dopis	- vytvoření odborného textu
dokáže doprovodit jednoduchou píseň na hudební nástroj	- dokáže doprovodit jednoduchou píseň na hudební nástroj

rozvíjí u dětí melodicko-rytmické cítění	- rozvíjí u dětí melodicko-rytmické cítění
znalost a dovednost poskytnout první pomoc (ošetřit, podat lék)	- teoretická znalost jak poskytnout první pomoc
je sportovně zdatný	- teoretické i praktické znalosti, které uplatní v tělovýchovných činnostech

6.3.2. Způsobilosti získané studiem oboru PVČ, které obohacují studentovo znalosti a další pedagogickou praxi

Tab. 4: Způsobilosti získané studiem (ale v praxi – na letním dětském táboře nevyužité), které obohacují studentovo znalosti a další pedagogickou praxi

využití odborné terminologie
chápe význam volného času a jeho pedagogické zhodnocení
zná základní přístupy, postupy a strategie pedagogické diagnostiky
využití komunikačních schopností (i v cizím jazyce)
respektuje tělesný stav a dispozice jedinců
rozlišuje základní druhy postižení
orientuje se v přehledu jak pracovat s osobami se znevýhodněním
ví jak využít poradenský systém
znalost hudební teorie a dějin hudby
orientuje se ve význačných dílech a osobnostech výtvarného umění
orientuje se v etických přístupech a morálních otázkách
má přehled o právních předpisech a normách v oblasti Pedagogiky a Pedagogiky volného času
orientuje se v náboženských systémech a zná jejich základní projevy
orientuje se v teologických disciplínách a má přehled o základních tématech
orientuje se ve filosofických disciplínách
ucelená představa o fungování a průběhu kurzů zážitkové pedagogiky z pohledu účastníka i organizátora
teoretická znalost v práci s vězni a propuštěnými osobami
má základní přehled o fungování politických a ekonomických institucí
ví jakých prostředků využít na podporu zdravého životního stylu
má přehled o obsahu dokumentů Sociálního Učení Církve
zná základní témata obecné sociologie a vybraných sociologických disciplín
má vhled do filmové vědy, naučí se nahlížet na filmové ztvárnění z nejen z

historického pohledu
teoretický základ o tvořivosti jako souboru dispozic

Tyto způsobilosti pedagog nevyužije na letním dětském táboře, ale některé z nich využije v pozdější praxi. Například letní dětské tábory jsou pořádány pod různými organizacemi, a pokud bychom chtěli využít získaných kompetencí v oblasti teologie a náboženství, můžeme se např. zúčastnit tábora pořádaného Římskokatolickou farností.

Za velmi důležité považují získané způsobilosti ohledně pedagogiky volného času a jejího chápání, neboť pedagog, který celkově rozumí významu volného času, a umí ho pedagogicky zhodnotit, má v budoucnosti své nezastupitelné místo.

V praxi se pedagog může setkat i s jedinci, kteří budou sociálně či tělesně znevýhodnění, proto jsou způsobilosti tohoto typu také důležité. Zároveň je pro pedagogickou praxi a samotného pedagoga nanejvýše důležitá orientace v právních předpisech a normách.

Ostatní získané kompetence jsou rovněž podstatné, doplňují studentův všeobecný přehled a jejich význam v životě oceníme, neboť pedagogická praxe je plná různých překvapení, zvrátů a změn.

6.3.3. Způsobilosti, které jsou na letním dětském táboře vyžadovány, a student je studiem nezískal

Tab. 5: Vyžadované kompetence a studiem nezískané

schopnost zorganizovat dětský tábor
schopnost zajistit vhodné místo pro konání tábora
schopnost personálně tábor obsadit
schopnost zajistit dostatečný počet účastníků
orientace a přehled v táborové dokumentaci a práce s ní
přehled ve finanční i zdravotnické dokumentaci a práce s ní
práce s táborovými financemi a schopnost s nimi vhodně nakládat
je si vědom svých povinností, práv a rizik
práce s autoritou vůči dětem i vůči členům v týmu
své kreativní dovednosti používá v praxi
schopnost vykonávat fyzickou práci - být zručný
schopnost pracovat se skupinou

schopnost pracovat s motivací
má smysl pro humor
pracuje se svojí trpělivostí
je zodpovědný a spolehlivý
dokáže vysvětlit a odpovědět na dotaz dětí
dokáže být dítěti kamarádem
má chuť nadále získávat nové vědomosti a znalosti
preventivně působí na děti
dokáže vstupovat do jednotlivých sociálních rolí a řešit konflikty mezi účastníky i mezi kolegy
základní znalost krizové intervence a poskytnutí krizové intervence
dovednost využít svých sportovních poznatků
schopnost divadelně ztvárnit jednoduchou hru
improvizační schopnosti
dokáže výtvarně zpracovat projekt a vytvořit kulisy pro potřeby celotáborové hry
používá různé výtvarné techniky
má přehled o množství jídla, které by měl dětem vydat
má přehled o potravinách a jejich složení
ví, jaké potraviny na dětském táboře smí podávat

Tyto vyžadované způsobilosti student studiem nezískal, ale některé z nich je schopen získat i přes to, že nejsou zaneseny v sylabech předmětů. Svojí prací se přičiní o to, že jimi bude disponovat, aniž by musel absolvovat určité předměty.

Během celého života se učíme komunikovat s lidmi a být s nimi ve vzájemném souladu. Nastanou situace, kdy je člověk nucen improvizovat, aby dosáhl stanoveného cíle, a samotná tato improvizace ho posouvá dále a to i přesto, že nestudoval předmět „improvizace“.

Pracovat s lidmi, se skupinou dětí je jedna z nejdůležitějších věcí, jakou by měl pedagog umět. Motivovat je k práci, či hře. Motivace je ovšem o něco složitější, pedagog se může naučit různé triky, kdy, kde a za jakých okolností a jakou motivaci použít, ale v tomto případě záleží hodně na jeho osobnostních rysech. A je to právě osobnost pedagoga jako taková, která práci posouvá dále.

Smysl pro humor, zodpovědnost, trpělivost, spolehlivost, jsou věci, které se utváří během života a jež v pedagogické praxi potřebujeme a neobejdeme se bez nich. Již samotné studium na univerzitě nás těmto věcem učí, a k jejich zvládnutí není potřeba studovat předmět, neboť se o tyto způsobilosti student musí přičinit opět vlastním podílem.

Jako student bych osobně uvítala předmět, který se bude zabývat rizikových chováním dětí a mládeže a práce s nimi. Jakým způsobem a jak lze poskytnout krizovou intervenci, neboť se pedagog během své práce může setkat s dítětem v krizi a bude nucen zasáhnout. Zároveň bych ocenila větší zapojení a důraz na výchovy ve studiu. Myslím si, že jejich zařazení je více než vhodné, a proto by jim mohla být věnována větší pozornost, kterou by si zasloužily.

ZÁVĚR

Volný čas je pro člověka nedílnou součástí jeho bytí, a pokud tento čas umí smysluplně využít, vytváří si tak příjemnější a spokojenější prostor pro svůj život. Občas se setkáváme s lidmi, kteří se ocitnou v situaci, kdy si se svým životem neví rady, a neví, jak naložit s volným časem. A právě ona podoba trávení volného času ukazuje, jakými jsme lidmi.

Pedagog volného času se během své profese může potkat s mnoha lidmi, kteří si nebudou vědět rady se svým volným časem, a právě v tom tkví kouzlo jeho poslání. Pomáhat lidem jejich volný čas zhodnotit a přitom se ještě věnovat jeho osobnosti jako celku i jeho duchovní složce, neboť právě ta hraje v našem životě také důležitou roli.

Pedagog volného času, který měl možnost studovat na TF JU, by měl umět ve své práci nabídnout i tradiční hodnoty, které se v dnešním přetechnizovaném světě občas ztrácejí. Někdy i samotný klid a bytí jen se sebou samým, je leckdy ten nejlepší způsob regenerace sil.

Cílem této bakalářské práce bylo zjistit, jakými kompetencemi pedagog volného času, díky studiu oboru pedagogika volného času na TF, disponuje. Zároveň jsme měli za úkol zjistit, jaké způsobilosti jsou v pedagogické praxi vyžadovány a zda se tyto vyžadované kompetence potkávají s kompetencemi získanými.

V praktické části této práce byly vyjmenovány všechny kompetence, které standardizovaný student během let svého studia získal. Tyto získané kompetence jsme měli možnost porovnat se způsobilostmi, které se v pedagogické praxi vyžadují, a výsledek nám ukázal, kolik z nich skutečně v praxi tento standardizovaný student použil. Naskýtají se nám zde dvě otázky. Jak lze pracovat s těmi způsobilostmi získanými studiem, a jak lze doplnit kompetence, které praxe vyžaduje, ale při studiu se s nimi neseznámíme. Konec praktické části uzavírá malá úvaha, jak k těmto kompetencím lze přistoupit.

Být dobrým pedagogem je nejen otázka studia na škole, ale i otázka ducha. Tato práce nás může vybídnout k tomu, abychom se jako pedagogové snažili být ještě lepšími pedagogy. Abychom pracovali na vlastním seberozvoji. TF nám do určité míry v tomto seberozvoji pomáhá, neboť nám dává možnost se v tomto směru rozvíjet. A právě v této nabídnuté možnosti vidím výhody studia na TF.

Závěrem bych chtěla říci, že jsem ráda, že jsem měla tu možnost nabídky využít. Při psaní této práce, která pro mě byla přínosem, jsem si mohla uvědomit tu skutečnost, že bych chtěla být opravdu dobrým pedagogem volného času a této profesi se věnovat, neboť v ní vidím velký potenciál, kterého bude v budoucnu velmi potřeba.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Tištěné

- HÁJEK, B.; HOFBAUER, B.; PÁVKOVÁ, J. *Pedagogické ovlivňování volného času: Trendy pedagogiky volného času*. 2. aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-262-0030-7.
- KAPLÁNEK, M. (ed.) *Čas volnosti – čas výchovy: Pedagogické úvahy o volném čase*. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0450-3.
- HOFBAUER, B. *Kapitoly z pedagogiky volného času: Soubor pojednání o volném čase a jeho výchovném zhodnocování*. České Budějovice: JU, Teologická fakulta, 2010. ISBN 978-80-7394-240-3.
- PÁVKOVÁ, J. et. al. *Pedagogika volného času: Teorie, praxe a perspektivy výchovy mimo vyučování a zařízení volného času*. 3. aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-711-6.
- HOFBAUER, B. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-927-5.
- VÁŽANSKÝ, M. *Základy pedagogiky volného času*. 2. aktualiz. vyd. Brno: Print-Typia, 2001. ISBN 80-86384-00-4.
- PRŮCHA, J. *Moderní pedagogika*. 3. aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-047-X.
- PRŮCHA, J. *Přehled pedagogiky: Úvod do studia oboru*. 2. aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7178-944-5.

Elektronické

KAPLÁNEK, M. *Pedagogika volného času*. [online]. České Budějovice:

Jihočeská univerzita, Teologická fakulta [cit. 2008-05-02]. Dostupné na WWW: < <http://www.tf.jcu.cz/studium/pvc> >.

KAPLÁNEK, M. *Osobnost a vzdělání pedagoga volného času*. [online]. České

Budějovice: Jihočeská univerzita, Teologická fakulta [cit. 2009-04-02].

Dostupné na WWW: < <http://www.tf.jcu.cz/katedry/kpd/vyuka/kaplanek>>.

VLČKOVÁ, K. *Základní pedagogické kategorie a pojmy*. [online]. [cit. 2008-05-10].

Dostupné z WWW: <http://is.muni.cz/elportal/estud/lf/ps05/mpmp071/ped_kategorie.doc>.

HUČÍNOVÁ, L. et. al. *Klíčové kompetence v základním vzdělávání*. [online]. Výzkumný

ústav pedagogický, Plzeň: Bílý slon, 2007. Dostupné na

<<http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2010/02/kkzv.pdf>>. ISBN 978-80-87000-07-6.

Zákon 111/1998 Sb., o vysokých školách a o znění a doplnění dalších zákonů (zákon o

vysokých školách), ve znění platném k 1. 7. 2008. [online]. Dostupné

na WWW. < <http://www.tf.jcu.cz/getfile/75f0417c5ff749c1>>.

Zákon 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve

znění platném k 1. 7. 2010. [online]. Dostupné na WWW. <

<http://www.msmt.cz/file/13234>>.

Statut Teologické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích [online]. České

Budějovice: Jihočeská univerzita, Teologická fakulta, Pos. úpravy 24. 11.

2011. [cit. 2011-11-24]. Dostupné na <

<http://www.tf.jcu.cz/getfile/4949738d034f356b>>.

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích [online]. České Budějovice: Jihočeská

univerzita, Teologická fakulta, Pos. úpravy 24. 11. 2011 [cit. 2011-11-24].

Dostupné na < <http://www.tf.jcu.cz/uchazec/obory/pvc> >.

Modrá Brožura Teologické Fakulty Jihočeské univerzity [online]. České Budějovice: Jihočeská univerzita, Teologická fakulta, Pos. úpravy 15. 5. 2010. [cit. 2010-05-15]. Dostupné na <
<http://www.tf.jcu.cz/getfile/2df1cad31781eead> >.

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích [online]. České Budějovice: Jihočeská univerzita, Teologická fakulta, Pos. úpravy 24. 11. 2011 [cit. 2011-11-24]. Dostupné na <
<https://wstag.jcu.cz/portal/home/index.jsp> >.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy [online]. Praha: MŠMT, 2013 [cit. 2013-03-15]. Dostupné na WWW: <
<http://www.msmt.cz>>.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy [online]. Praha: MŠMT, 2013 [cit. 2013-02-15]. Dostupné na WWW: <
<http://qram.reformy-msmt.cz/>>.

Národní institut dětí a mládeže [online]. Praha: NIDM, 2013 [cit. 2013-04-01]. Dostupné na WWW. <
<http://www.nidm.cz/projekty/realizace-projektu/klice-pro-zivot/studium-pedagogiky-volneho-casu>>.

SEZNAM ZKRATEK

JU – Jihočeská univerzita

TF – Teologická fakulta

VŠ – Vysoká škola

ČR – Česká Republika

NIDM – Národní institut dětí a mládeže

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

STAG – Informační systém Jihočeské univerzity

CŽV – Celoživotní vzdělávání

DVPP – Další vzdělávání pedagogických pracovníků

PVČ – Pedagogika volného času

DDM – Dům dětí a mládeže

NNO – Nestátní nezisková organizace

NZDM – Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež

SEZNAM PŘÍLOH

Modrá Brožura: předměty oboru Pedagogika volného času

Příloha I – Povinné předměty 1. ročníku

Příloha II – Povinné předměty 2. ročníku

Příloha III – Povinné předměty 3. ročníku

Příloha IV – Povinně volitelné předměty

Příloha I

Tab. 6: Povinné předměty 1. ročník

Exkurze do zařízení
Dějiny pedagogického myšlení
Křesťanské kořeny v evropské kultuře
Metodický seminář
Nauka o volném čase
Obecná psychologie
Religionistika a teodicea
Sociální psychologie
Uvedení do studia na Teologické fakultě
Úvod do pedagogiky
Interkulturní výchova
Obecná didaktika
Obecná psychologie 2
Průběžná pedagogická praxe
Sociální pedagogika
Sociální psychologie 2
Základy pedagogiky volného času

Příloha II

Tab. 7: Povinné předměty 2. ročník

Metodiky zájmových činností v PVČ 1
Prázdninová praxe
Sociologie pro PVČ
Úvod do filosofického myšlení
Vývojová psychologie
Psychologie osobnosti
Animace jako výchovná metoda
Osobnostní výchova
Pedagogická komunikace
Speciální pedagogika
Základy fundamentální teologie

Příloha III

Tab. 7: Povinné předměty 3. ročník

Aplikovaná pedagogika volného času
Metodiky zájmových činností v PVC 2
Průběžná pedagogická praxe 2,
Sociální etika 1
Úvod do rekreologie,
Andragogika
Pedagogická diagnostika
Seminář k bakalářské práci
Sociální etika 2
Souvislá výběrová praxe

Příloha IV

Tab. 8: Povinně volitelné předměty

Etopedie pro PVČ
Volný čas osob se zdravotním postižením
Sociální práce s maladjustovanými osobami
Teorie a praxe vězeňství
Psychologie tvořivosti
Psychologie mezilidské komunikace
Psychologie životních krizí
Základy psychoterapie - ukázka sebezkušenostního výcviku
Psychopatologie 1,2
Základy psychoterapie
Úvod do arteterapie
Pedagogická dimenze sportu
Sportovní výchova 1,2
Úvod do dramatického projevu
Dramatická výchova 1,2
Základy výtvarného projevu
Výtvarná výchova 1,2
Základy hudební nauky
Hudební výchova 1,2
Pedagogika zážitku 1,2
Filozofické otázky ve výchově a vzdělávání
Filozofie pro děti v teorii a praxi
Filozofie pro děti: nácvik metodiky
Filozofie pro děti: průběžná praxe
Filozofie pro děti: závěrečný intenzivní kurz
Logika
Filosofická antropologie
Otázky systematické filosofie
Filosofická etika
Kulturní dějiny 1,2

Kulturní antropologie
Estetická výchova 1,2
Úvod do studia kultury
Základy ekologie a ochrany životního prostředí
Biblická etika
Bible
Metodika práce s biblickým textem
Četba novozákonních textů
Četba starozákonních textů
Lidská důstojnost
Etika manželství
Seminář sociální etiky
Náboženská dimenze výchovy 1,2
Práce s mládeží v církevním zařízení
Německý jazyk 1,2
Anglický jazyk 1,2
Četba antropologických textů 1,2
Vybrané problémy z antropologie
Antropologie výrazové kultury
Kreativita – projekt
Alternativy náboženské zkušenosti v praxi
Adaptační kurz
Dobrovolná práce v neziskových organizacích
Teorie a praxe první pomoci 1,2
Problematika zdraví a nemoci a základní informace ze somatologie a klinických oborů.

ABSTRAKT

ODLEVÁKOVÁ, I. *Požadované a výstupní kompetence pedagoga volného času jako absolventa Teologické fakulty Jihočeské univerzity*. České Budějovice 2013. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra pedagogiky. Vedoucí práce R. Macků.

Klíčová slova: pedagogika volného času, pedagog volného času, výchova, volný čas, kompetence, studium, absolvent, Teologická fakulta

Tato bakalářská práce se zabývá studiem oboru Pedagogika volného času na Teologické fakultě Jihočeské univerzity.

Po vymezení základních pojmů nás nejprve seznamuje s možnostmi, jak a kde je možné pedagogiku volného času, jako obor, v České Republice studovat. Zároveň věnuje pozornost tomu, čím je pedagogika volného času na TF specifická a jakými kompetencemi student disponuje po absolvování předmětů, jež TF nabízí. Získané kompetence poté porovnává s kompetencemi, které jsou v pedagogické praxi vyžadované.

ABSTRACT

The free time teacher's required and final competencies as a graduate at the Theological Faculty of the University of South Bohemia

Key words: leisure studies, free time teacher, education, free time, competencies, study, graduate, Theological Faculty

This bachelor's thesis concerns itself with the study of Leisure Education at the Theological Faculty of the University of South Bohemia.

After becoming acquainted with the definitions and basic concepts, it becomes clear how and where to study Leisure Studies in the Czech Republic.

The thesis also focuses on what is special about Leisure Studies at the Theological Faculty and following completion of all the subjects one can study, what competences the student will have gained. These new competences compare well with those that exist, and that are required in current educational practice.